List 35. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 1. septembra 1893.

Politiški oddelek.

Levičarski jezikovni predlog.

I.

Naši čitatelji se še gotovo spominjajo, kako so se levičarji repenčili, ko vlada ni hotela ž njimi hoditi po drni in strni. Njih pristaš v ministerstvu, grof Kuenburg je odstopil in levičarji so pretili, da pojdejo v opozicijo. Ker bi vlada brez njih večine ne imela, začela je neka pogajanja z raznimi klubi ob osnovi nove trdne večine, v kateri bi levičarji imeli veliko besedo. Za podlago tem pogajanjem je bil neki program, katerega je izdelala vlada, Da je bil ta program prikrojen prav po željah levičarjev je naravno, ker je šlo v prvi vrsti le za to, da si vlada ohrani naklonjenost levičarjev. Pogajanja niso imela zaželenega vspeha, ker konservativci in Poljaki niso marali pospeševati levičarske politike, ali program je pa ostal in po tem programu se sedaj ravna kolikor toliko vlada.

V tem programu je tudi točka, ki govori o potrebi, da se zakonito urede jezikovne razmere. Kako se naj urede, to v tem programu ni jasno povedano, ali to si lahko posnamemo iz nekaterih besed, ki se ozirajo na narodno posest in važnost nemščine. Misli se na urejenje tako, da se nemščina proglasi za državni ali uradni jezik. Pred vsem se pa namerava predpravicam nemščine, ki jih ima sedaj marsikje, popolnoma brez vsacega utemeljenega vzroka, dati zakonito podlago. Po taki uredbi jezikovnega vprašanja hrepene levičarji, od kar vlada grof Taaffe. Prej, ko so sami gospodarili, jim ni bilo za tako urejenje, ker je vlada dovolj skrbela za ponemčenje. Celo proti taki uredbi bi bili, ker bi vlada ovirali v njenem delovanji v razširjenji nemštva. Bodi uredba taka ali taka, vsekako bi se ž njo naredile nekake meje predpravici nemščine. Liberalna vlada pa za tako mejo ni marala, ker je hotela imeti popolno proste roke v ponemčevanji, da lahko vriva nemščino tu ali tam, kjer se ji pokaže kaka priložnost. Naj bi se bilo nemščini odločilo še tako široko torišče, vendar bi se bil zunaj tega področja še našel kak delokrog, kjer bi za nemštvo vneta vlada imela plodovito polje za svoje delovanje. Najde se kaka priložnost, na katero bi pri sklepanji zakona niti ne mislili.

Pod Taaffejevo vlado se je pa delokrog nemščini jel nekoliko krčiti. Drugi jeziki so vsled svojega napredka jo jeli izpodrivati z mest, katere si je po krivici prilastila. Sedanja vlada sicer tudi skrbi za nemštvo, ali vendar ne zmatra baš za svojo najvišjo nalogo ponemčenja vse Avstrije, kakor liberalna. Zato je pa nastal tak krik po vrejenju jezikovnih razmer, da se tako bolje zavarujejo predpravice nemščini, da jih potem ne bode tako lahko omajati.

Taaffejeva vlada sprva ni hotela nič slišati o takem urejenji. Vedno je naglašala, da je to stvar eksekutive. To je tudi nekoliko pripomoglo, da so vsi taki predlogi propadli. Sedaj je pa stvar nekoliko drugačna. Vlada stoji na nemškem stališči in je zatorej nevarnost večja, da pride do kacih Slovanom nepovoljnih sklepov.

V svojem govoru v Hebu je vodja levičarjev napovedal, da bode njegova stranka predlagala, da se postavno urede jezikovne razmere. Plener je s tem dal razumeti, da bode levica začela akcijo, da program dogovorjen z vlado stopi tudi v dejanje. Natančno Plener ni povedal, kak bode ta predlog, ali to moremo sklepati iz prejšnjih predlogov in izjav od nemškoliberalne strani. Podlaga mu bode nemški državni jezik. Po marsikaterih znamenjih moremo sklepati, da Nemci sedaj še dalje pojdejo, nego so bili šli v znanem Scharschnidovem predlogu. Mi ne bodemo trdili, da Plener sam morda hoče do skrajnih mej, ali računati mu je z nemškimi nacijonalci. Ti močno pritiskajo na liberalno stranko. Plener dobro ve, če daleč ne pojde v jezikovnem vprašanji, da bi nemški nacijonalci porabili jezikovni predlog le kot orožje proti njegovi stranki. Po našem mnenji so se liberalci le iz strahu pred nemškimi nacijonalci odločili, da spravijo jezikovno vprašanje v vsem obsegu na dnevni red.

Kako pa sodijo o jezikovnem vprašanji nemški na-

cijonalci, za to pa imamo iz poslednjih časov dovolj jasnih izjav. Ponemčenje vseh Slovanov v Avstriji smatrajo za svojo glavno nalogo. To so razglaili na svojem shodu v Celji, v svojem programu, ki so ga nedavno priobčili, in lani je to bil jeden njih somišljenikov razvil v neki brošuri.

Da liberalci niso nasprotni takim nazorom, že iz tega lahko sklepamo, da se ni našel noben nemškoliberalen list, ki bi bil protestoval proti takim nasvetom. Taki nazori vendar nasprotujejo načelom naše ustave. Liberalci [se radi ponašajo kaj kot varuhi ustave, zato je bila pač njih dolžnost, da bi se bili oglasili v tej stvari. Zato pa smemo biti preverjeni, da bodo tudi nemškoliberalni jezikovni načrt prevejevali nazori podobni nazorom nemškonarodne stranke.

Veliko upanja ni, da bi levičarski predlog že sedaj postal zakon. Brez Poljakov zanj ni mogoče dobiti večine, ali poljski listi so se pa jeli oglašati proti njemu. Seveda gotovega nič ni, ker ne vemo, če je mnenje listov tudi mnenje poljske delegacije. Da Poljaki za tak predlog ne glasujejo, ko bi veljal tudi za Galicijo, je kakor z žrebljem pribito. Govori se pa, da bode Galicija izvzeta in to bi utegnilo Poljake toliko sprijazniti s predlogom, da bi mu posebno ne nasprotovali. Poljaki so precej separatisti in Mladočehi so jih s svojim nepremišljenim postopanjem še bolj odpahnili od Čehov. Da bi Poljaki za predlog glasovali, tega tudi mi ne verujemo, ali nekaj druzega se pa bojimo, da bi jih pri glasovanji veliko manjkalo, ako sami pri vseh stvareh ne bodo imeli posebnih interesov. Tudi tega mi ne verujemo, da bi morda nalašč ostavili zbornico pri glasovanji, ali znano je, da jih navadno veliko ni na Dunaji, če niso na vrsti stvari, ki se njih tičejo. Poleg tega je pa še več druzih poslancev, ki kaj malomarno obiskujejo zbornico. K tem so prištevati Dalmatinci, katerih je navadno le jeden na Dunaji in se tudi za razprave o vrejenji jezikovnih zadev ne bodo zanimali, če se zanje dovolijo kake izjeme. Malomarni so v tem oziru tudi Mladočehi. Tako so bili Mladočehi začeli neko akcijo proti vladi. Gregr se je pripeljal na Dunaj, da je govoril in po končanem govoru se takoj zopet odpeljal v Prago. Položaj za Mladočehe ni bil neugoden. Ali kaj se zgodi, pri glasovanji jih je nad polovico manjkalo in vlada je dobila večino baš zaradi tega, ker je Mladočehov bilo tako malo na Dunaji. Kdo nam jamči, da se pri jezikovnem vprašanji kaj tacega ne zgodi. Pomisliti je treba, da je včasih po letu jedva sto poslancev v zbornici. Navadno manjkajo desničarji, kajti levica je točneja, kar se tiče obiskovanja sej. Kaj se vse lahko zgodi, če je nepričakovano glasovanje na konci kake take seje. Poleg tega je predsednik sedaj ravno levičar in spreten predsednik lahko precej pripomore na jedno ali drugo stran, kadar se gre le za nekaj glasov.

Mej nemškimi konservativci jih je tudi nekaj, ki v srcu žele, da bi bila nemščina državni jezik. Očitno teh svojih željá ne pokažejo iz političnih uzrokov. Da pa niso popolnoma zanesljivi zavezniki Slovanov, smo se pa imeli nekajkrat že priliko prepričati v deželnem zboru v Gradci. Nemški državni jezik bi ne bil le v korist liberalnim Nemcem, temveč Nemcem sploh, ker bi omogočil, da bi njih sinovi lahko dobivali službe v slovanskih pokrajinah brez znanja kacega slovanskega jezika. Da bi nemški konservativci morda glasovali z levičarji, tega ne mislimo, ker s tem bi se osamili v državnem zboru in močno škodovali stvari, katero zastopajo. S tem bi tudi prišli preveč v navzkrižje z dosedanjo svojo politiko. Ali nekaj druzega se lahko prigodi. Mnogih ne bode pri glasovanji. Kako lahko se najde kaka ovira, ako kdo ne želi kje biti. Kaka majhna bolezen, majhni posli ali kaj podobnega zadrže tega ali druzega. Tacih sredstev se poslužujejo v parlamentarnem življenji vse stranke in v vseh državah, kadar jim ne kaže naravnost pokazati svojega nasprotja, ali tudi ne marajo podpirati kake stvari.

Vidno je torej, da stvar ni čisto brez vse nevarnosti. Zato je pa dolžnost naših državnozborskih zastopnikov po svoji moči, da tudi poljske in druge konservativce vnamejo za upor proti levici in sploh, da se v tem oziru doseže kako skupno postopanje vseh Slovanov in konservativcev, da se zopet pokaže desnica zjedinjena in polnoštevilna, ker sicer se je vsekako bati, da levičarji po ovinkih dosežejo svoj namen. Za časa morajo drugim strankam dati razumeti, da nimajo od Slovencev nobene podpore pričakovati, ko bi jih pustili v tem vprašanji na cedilu, bodisi tudi le s tem, da se jih večje število odtegne glasovanju. Za nas je jezikovna zadeva sedaj glavna stvar, ker tukaj gre za naš obstanek.

Levičarji združeni z vlado so vsekako sila, katero je treba poštevati in nikakor ne smemo biti preoptimistični in se morda dati zapeljati po časopisih, da ni nobene nevarnosti. Ugodnejše razmere so bile pred leti, nego so sedaj, ali vendar tedaj, ko je jezikovno vprašanje bilo na vrsti, niso avtonomisti bili toliko silni, da bi bil njih predlog vsprejet, temveč so pali vsi predlogi. Ker so se pa od tedaj stvari za levičarje zboljšale, bi se pa utegnilo le zgoditi, da sedaj predlogi od desnice ne propadejo samo, temveč levičarski dobi večino. Mi se nadejamo, da se to ne zgodi, ali opozarjati pa moramo na nevarnost.

Politični pregled.

Vlada in levičarji. — Vladni listi z velikim zadovoljstvom pripovedujejo, kako zmerno da je v Hebu govoril Plener. To čisto prezirajo, da se je vodja levičarjev izrekel, da ne more prav zaupati vladi. Hvalisanje Plenerja po vladnih listih je vsekako jako slabo znamenje, ker kaže, da je vladi na levičarjih mnogo ležeče. Ozirala se bode torej, kolikor je mogoče na njih želje.

Mladočeški poslanci so te dni imeli posvetovanje v klubu o znani zadevi dr. Julija Gregra in dr. Masaryka. Namestnik je proti dr. Masaryku se bil izjavil, da se vladi *Mladočehov* ni bati in je v dokaz pokazal neko pismo dr. Gregrovo, v katerem se ta mladočeški vodja opravičuje, da v neki stvari ni njegov list pisal prav po navodilu, katero je dobil od vlade. Masaryk je to stvar pripovedoval prijateljem, tako da so jo

izvedeli Staročehi, ki so jo spravili v javnost. Ta stvar je nekoliko škodovala ugledu mladočeške stranke. Zaradi tega se je s to stvarjo dvakrat pečal mladočeški klub. Izrekel se je, da se dr. Gregru zaradi njegovega postopanja ne more ničesa očitati, da je pa dr. Masaryk napačno ravnal, ker pogovora z namestnikom ni sporočil mladočeškemu klubu, temveč je stvar le drugim dopovedoval. Klub je torej izrekel nekako grajo Masaryku, ki morda zaradi tega izstopi iz kluba. Omeniti moramo, da je pa tudi več poslancev zagovarjalo dr. Masarykovo postopanje.

Dr. Gregr. — Staročeški listi so sedaj razkrili, da je dr. Julij Gregr baš v istem času, ko je po svojem listu najbolj bil proti temu, da bi češki poslanci za kako stvar moledovali pri vladi, bil naprosil pokojnega dr. Trojana, da pojde k pravosodnemu ministru, da podeli razpisano notarsko mesto nekemu njegovemu (Gregrovemu) prijatelju. To nekako kaže, da Mladočehi drugače delajo, kakor pa govore Če je dr. Trojan bil pri ministru zaradi tega, staročeški listi ne vedo.

Levičarji in Poljaki. — Levičarski listi se malo jezé, da so se poljski časopisi izrekli proti levičarskemu jezikovnemu predlogu, predno vedo, kakšen da bode ta predlog. To jim je nekoliko potrlo nade. Brez Poljakov za svoj predlog ne dobé večine. Vsega upanja pa zaradi tega levičarji še niso izgubili. Mogoče je še vedno, da listi ne izražajo mnenja poljskih poslancev, mogoče je pa tudi, da se Poljaki dajo še pozneje pridobiti, posebno če vlada porabi svoj vpliv. Vlada je pa baje sedaj popolnoma za to, da se jezikovne zadeve urede po zakonitem potu, seveda po levičarskem receptu. Popolnoma je popustila prejšnje svoje stališče, da je to stvar izvrševalne oblasti.

Ogersko. — Odgovor rumunskih dijakov na spomenico madjarskih dijakov glede na postopanje z Rumuni na Ogerskem je bil hudo razžalil madjarske mogočneže. Razsrdeni so sklenili tožiti tiskarja, ki je tiskal ta odgovor, njegovega delovodjo in doktoranda Popovića zaradi te stvari. Včeraj je bila obravnava pred porotniki. Kak je nje izid, še ne vemo. Za Rumune javaljne ugoden, ker se je gledalo, da so za porotnike dobili jedino Madjare. Državni pravdnik je svojo zatožbo opiral na to, da se v dotičnem odgovoru hujska proti madjarski narodnosti. Seveda proti Madjarom se na Ogerskem ne sme ničesa reči. Madjarski listi pa lahko zabavljajo in hujskajo proti drugim narodnostim, pa jih nikdo ne toži.

Nemčija. — Povodom alzaških vojaških vaj, ki se prično dne 1. septembra ustaviti bi se imel nemški cesar v mestu Strassburg, toda ker je to mesto volilo pri zadnjih volitvah socijalista za poslanca, bo cesar Strassburg le ob priliki vojaške parade obiskal in se po tej takoj zopet odstranil iz mesta. — K tem manevrom pride tudi laški kraljevič in se snide z nemškim cesarjem v Koblencu.

Sasko-Koburg-Gotsko. — Umrl je Ernest II., vojvoda te državice nemške. Ker ni imel otrok zasedel je sedaj vojvodsko mesto njegov netjak vojvoda Alfred Edinburški, sin angleške kraljice in svak ruskega cesarja. Nemcem to ni nič kaj povšeči, da je nemški prestol zasedel nenemški in celo z ruskim carjem sorodni vojvoda. Nemški listi ostro krtikujejo nemške državnike, da niso svojedobno skrbeli za to, da bi se bilo za vsak slučaj kaj tacega zaprečilo. No pa se bodo že tudi Nemci navadili, da jim gospodujejo Nenemci, saj se morajo tudi Nenemci pustiti vladati od Nemcev.

Rusija in Francija. — Rusko brodovje, zadnji čas mudeče se v Ameriki in sedaj namenjeno za stalno v Sredozemsko morje, pripluje dne 15. septembra v francosko luko „Brest“ in vrne francoskemu brodovju posest v Kronstadtu. Tem povodom bodo v Brestu velike slavnosti, pri katerih se bode nedvojbeno raznim načinom poudarjalo prijateljstvo, ki veže Francijo in Rusijo.

Francija in Italija. — Razpor, ki je nastal mej tema dvema državama zaradi znanih pretepov mej francoskimi delavci v Aigues Mortesu, poravnal se je z lepo. Francoska vlada je obljubila, da bo pričela proti sokrivcem preiskavo in da bo iste strogo kaznovala in je odstavila župana v Aigues Mortesu, ker ni zadosti skrbel za varnost delavcev. Italijanska vlada se je s tem zadovoljila in pomirila. Tako se je nevarna zadeva poravnala, ne da bi bila prouzročila daljne sitnosti obema državama. To zahvaliti se je pa le razsodnosti dotičnih vladnih krogov, ki so v poostrenji razmer mej Francijo in Italijo uvideli nevarnost za obe državi. Dasi sta se obe državi poravnali in naredili mej seboj mir, vendar delavci in časnikarstvo še ne mirujejo. Francoski in laški delavci provzročijo povsod, kjer se snidejo mej seboj pretepe in laško časnikarstvo grozno vpije nad prizanesljivostjo laške vlade, češ, da se za ubite laške delavce ni dalo povoljno zadoščenje od Francije. Toda ker vladi hočeta mir mej seboj, je brezdvomno, da bota skrbeli tudi za mir mej delavci in pri časnikarstvu.

Anglija. — Gladstonejeva homerula pride prihodnji teden v poslanski zbornici v tretjem čitanji na vrsto. Pri glasovanji se bo ista brezdvomno vsprejela. Precej na to pride homerula pred gorenjo zbornico. Ta jo bo zavrgla, vsled česar bo vlada razpustila zbornico. Ako potem pri volitvah Gladstone prodere, se bo homerula potem brez vsakega odlašanja vsprejela tudi od gorenje zbornice.

Amerika. — Poslanska zbornica Združenih držav bavi se z odpravo Shermanovega zakona. Ta zakon določa, da mora država vsako leto nakupiti gotovo množino srebra, ker pa je srebro zadnja leta jako palo v svoji vrednosti, prišla je država v veliko nevarnost, nastala je denarna kriza, kateri lahko sledi bankerot. Vlada hoče, da se ta zakon odpravi. Dasi bi bilo to v korist države, se vendar nekateri poslanci iz osobnih razlogov temu protivijo. Le z prav majhno večino je mogoče, da vlada prodere. — Najnovejše poročilo javlja, da se je z 239 proti 110 glasovom razveljavil Shermanov predlog. Stvar pride sedaj pred senat.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

IV.

To poslopje pa ni jedini tak hotel v Čikagu. Novo „Schillerjevo gledališče“ je v delu proti cesti obrnjenem do 16. nadstropja vrejeno kot hotel. Poleg tega je v poslopju tudi veliko gledališče. Chicago Opera Housi ima svojih desetih poslopjih poleg opernega gledališča kacih 500 trgovskih pisarn. Od dfellows Temple je velikansko poslopje s 34 nadstropji in je višji nego sta stolpa kolonjske cerkve, ki sta najvišja v Evropi. V tacih hišah stanuje po 4, 5 in še več tisoč ljudij, torej imamo mi Slovenci še malo mest, ki bi imeli toliko ljudij, kakor jih stanuje v jedni hiši v Čikagu.

The Rookery ima 12 poslopij in 600 trgovskih in druzih pisarn. Poslopje Manhaltan ima 700 pisarn, poslopje trgovske zbornice 500, Temple Court 400, Mallerbuildug ima 13 poslopij, Tokoma 13 poslopij in 500 pisarn in prodajalnic. Velikansko poslopje svobodnih zidarjev ima 20 poslopij in je zaradi svoje visočine podobno kakemu stolpu, če tudi ima 20.000 kvadratnih čevljev pod seboj. Notranje dvorišče meri nad 4000 kvadratnih čevljev.

*

V tej hiši so skoraj same prodajalnice in to ne le v spodnjih, temveč tudi v srednjih prostorih. Le v najvišjih poslopjih imajo prostozidarji prostore za svoje shode. Na strehi tega velikanskega poslopja je jako lep vrt.

Poleg teh je pa še več druzih podobnih hiš. Mi Evropejci se pač čudimo, da hočejo ljudje stanovati v tacih visočinah, ali v Čikagu pa taka hiša še ni dodelana, že je oddana do vrhnjega poslopja.

Pri tleh so navadno v tacih hišah kurjališča, ker se grejejo le s parom in tudi par goni priprave za vzdigovanje in spuščanje ljudij iz jednega nadstropja v druzega. V ta namen so napravljeni raznovrstni stroji.

Posebno je pa omeniti, da se v Čikagu redkokedaj podere kaka hiša, dočim v Novem Yorku ni nič novega. Hiše, posebno visoke, so jako solidno zidane. Na videz so zidane z granitom in opeko, ali ta zidava le pokriva železo in jeklo, ki vso zgradbo nosi. Hiše so namreč narejene iz jeklenih pločevin, katere nosijo vso težo. To gradivo se pa tudi jako skrbno izbira.

Čuditi se je pač, da tako visoke hiše se ne pogreznejo v tla, ki so v Čikagu mehka. Kaka dva metra na debelo je pesek, potem pa mehka ilovica. Za prva večja poslopja se je naredil temelj s tem, da so se koli zabili v zemljo. Na take kole je zidano veliko poštno poslopje. Stavbeni mojstri so se ga vendar kmalu prepričali, da tak temelj ni zanesljiv. Poštno poslopje se ponižuje in to še ne jednakomerno.

Zato so začeli temelj delati iz železnih šin in cementa. Železne šine se naložo po čez in dobro zvežejo, mej njimi pa se prostor izpolni s cementom. Te podlage so širje nego hiše in se njih velikost ravna po tem, kolikor teže pride na nje. Vzlic temu se pa hiše ponižujejo, toda jednakomerno, jedna bolj jedna manj. Tudi pri tem se je opazila marsikaka zanimiva prikazen. Tukaj so se vzdignile nekoliko sosedne hiše, ako se je kaka hiša malo ponižala, v drugih krajih se pa s kako veliko novo hišo še sosedne hiše ponižajo. Navadno pa to ponižanje ne presega 5 aentimetrov. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Kako se okna trdno zapro. Namažejo se okviri oken na mestih, kjer se okno zapre z limom, potem se pa položo na to 2 centimetra široki in precej debeli dolgi odrezki vate in se okna zapro s tem, da se lahko tolče s kladivom, dokler se okenski zapahi ne zapro. Čez nekaj ur se vata dobro drži in se odreže, kolikor je čez moli. Na ta način se okna trdno zapro in stvar je po ceni.

Kopirna tinta. 1 del galuna, 2 dela modre galice in 4 deli izvlečka iz kampaškega lesa se kuha v 48 delih vode, dokler se popolnoma raztopi. Potem se precedi tekočina skozi gosto platno ali cedilni papir. Tekočina je dobra tinta. Dene se v steklenice in dobro zapre, da se ne zgosti ali pa splesni. Ko se rabi, se odpre. Pisano s to tinto je s prva malo bledo, ali kmalu postane jako črno.

Dobro gasilno sredstvo je nasičena galunova raztopljina. Ta raztopljina se shrani v slabih tenkih steklenicah. Kadar se prikaže ogenj, vrže se taka steklenica v ogenj. Voda se hitro izhlapi, galun se pa tako prime goreče stvari, da ne more kislik do nje in torej goreti ne more.

Kmetijstvo.

Pravila za krmljenje konj.

Skušeni kmetovalec priporoča sledeča pravila o krmljenji konj.

1. Dobro krmi žrebe v prvem letu. Žrebe v prvem letu toliko zraste, kakor pozneje vsa leta. Če se ne daje žrebetu dosti dobre krme, se dosti ne razvije. Kar se pa zamudi prvo leto, se pozneje nikoli več ne popravi.

2. Krmi večkrat in redno, da konj ložje redno prebavlja. Konjski želodec je razmeroma majhen; želodec srednjega konja ni dosti večji od želodca velikega psa. Posebno žrebetom naj se večkrat poklada.

3. Konjem ne pokladaj bolje le kadar hudo delajo, temveč tudi nekaj časa pred in po takem delu.

4. Ne krmimo baš pred hudim ali hitrim delom. Konj dela s krmo, katero je pojedel prejšnji dan, ne pa s krmo, ki jo tisti dan poje. Zjutranja krma gre največ v gnoj, večerna pa v ude in mišice konjske, zato dajaj konju najboljšo krmo zvečer po delu. V mirni noči se močna krma dovolj prebavi. Krme pa konj ne prebavi dobro, če se rabi precej, ko se je najedel za težko ali naglo delo.

5. Čim hitreje delo se od konja zahteva, tem tečneja mora biti krma.

6. Glavna krma žlahtnim konjem za ježo in za kočije mora biti oves.

7. Za počasneje konje je tudi dobra krma, ki ni tako tečna; kakor korenje, razni tovarniški odpadki.

8. Za vse konje je jako dobra krma bob, slad in pa posušene pivske tropine. S turšico je le zaradi tega dobro krmiti konje, ker ni baš draga. Tudi pri žlahtnih konjih se del ovsa more nadomestiti s kako cenejšo krmo.

9. Zelena krma in voda naj se daje konjem vselej poprej kakor oves ali kaka druga podobna tečnejša krma. Če konj pije preveč vode po tem, ko se je najedel ovsa, voda odnese mnogo ovsa v tanka črева, predno se je dobro prebavil v želodci. Ta oves potem konjem nič ne koristi.

10. Za konje, ki imajo dobre zobe, ni treba posebno pripravljati krme in je taka priprava celo škodljiva. Posebno se mora odsvetovati mokro krmljenje, mešanje, parjenje, kuhanje ali pa drobljenje ovsa.

---

vale v sladkem miru! — Koj naprej prestopili smo tudi Jozefinsko državno cesto, v polokrogu obvozili Karlovec, in zdajci se peljali mimo Rakovca. Na daljni vožnji prestopili smo vodo Mrežnico, ki se blizu tam razliva v Korano, in le grede zdrčali tudi mimo vasij Turanj. K levi na griču stoji obširno, graščini enako poslopje, katerega je sezidal že l. 1584. Tomaž Erdödy in ga nazval Krizanić-Turanj. Zadnje ime je ostalo vasi in tudi poslopju do danes. Omenjena zgradba (Turanj) je bila pač duševna zibelka neštevilnim junakom in voditeljem avstrijske vojne. Že za časa francoske okupacije (t. j. njihovega vsiljenega gospodstva čez naše dežele) vtemeljil je bil francoski maršal Marmont v tem gradu, ali vsaj gradu slični zgradbi vstav za kadete. Hrvaški, zlasti graničarski mladeniči šolali so se ondi po eno leto, in bil je to zanje nekaki pripravljalni tečaj za vojaške vede in francoščino. Čez leto dni so se odposlali bolj nadarjeni v višje oficirsko odgojevališče „La Fléhe“ na Francosko*), ostale pa so vvrstili kot podčastnike v francosko vojsko, da bi tudi tam kmalu avanzirali za oficirje. — Po odhodu Francozov je tudi generalno poveljništvo (General Comando) hrvatsko-slavonske vojaške granice vravnala na Turjanju kadetski vstav (Kadettenschule), v katerem se je odgojilo Bog zna koliko junakov in poveljnikov naše avstrijske vojne. Le škoda, da se je (— vsaj soditi se sme tako —) hrvatska zgodovina premalo zanimala za njihova imena, in ne objavila jih svetu. Le eno ime nekdanjih turanjskih gojencev znano je, ki je v komaj preteklih letih slovelo v obče in to je bil Mihael Lattas, ki se je ondi šolal tri leta. Pozneje postal je bil kadet (Kaiserkadet) pri ogulinskih graničarjih, pa zaradi nekega neznatnega prestopka in bojazni pred kaznijo pobegnil je bil v Bosno, odpadel od kristijanske vere, postal mahomedanec, vstopil v turško vojno in v malih letih postal eden najbolj slovečih turških generalov in vojskovodij; poslednjič pa celo poljni maršal. Svet ga je poznal pod imenom Omer-paša. —

Turanj služi še sedaj karlovški posadki v vojaške namene. —

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Kneza Nikola črnogorskega so povodom slavnosti štiristoletnice prve tiskarne v Crnigori imenovala za častnega doktorja vseučilišča v Peterburgu, Kazanu, Oksfordu in Parizu.

Miha Jerkovič. Dne 12. t. m. je umrl profesor varaždinske gimnazije Miha Jerkovič. Pokojnik je bil izvrsten učitelj in hrvatski pisatelj. Priobčil je več razprav iz botanike.

Socijalna znanost. Akademija občnokoristnih znanostij v Nemčiji je bila razpisala darilo za najboljše delo o tem, kaj se more storiti za povzdigo prav poljudne izobraženosti mej delavci. Došlo jej je 84 del. Darilo je dobil dr. bogoslovja Friderik Hummel v Schweigernu na Virtemberškem. — Belgijski zdravnik dr. Guivard v Gentu je bil razpisal premijo 10.000 frankov za najboljše delo, o tem, kako bi se dala povzdigniti blaginja delavcev. Premijo je dobil znani ustanovitelj šolskih društev zmernostij šolski nadzornik T. Robyns.

Spomenik Petru Preradoviču. Hrvaški kipar Rendič je že skoro popolnoma dogotovil spomenik pokojnemu hrvaškemu pesniku generalu Petru Preradoviču. Ta spomenik je dal na lastne stroške napraviti dr. S. pl. Miletić.

Novice.

— **Osobne vesti.** Polkovnik domačega pešpolka baron Kuhn št. 17, g. Ferdinand vitez Gariboldi, dobil je povodom upokojenja naslov in značaj generalmajorja ad honores in red železne krone tretje vrste. — Profesor veronauka na mali gimnaziji v Ljubljani, č g. Tomo Zupan, vodja v Alojzivišči in predsednik družbe sv. Cirila in Metoda, imenovan je profesorjem veronauka na veliki gimnaziji v Ljubljani.

— **Prevzvišeni biskup J. J. Strossmayer** podaril je društvu „Radogoj“ za zdaj svoto 600 gld. V prelepem pismu do društva pravi jugoslovanski mecen mej drugim, da odobrava in blagoslavlja novo društvo „Radogoj“, ki bode slovenski mladeži nova podpora, da si poleg sv. vere pridobi vse one pogoje, kateri vodijo do prave prosvete, prave svobode in pravega napredka. Slava jugoslovanskemu mecenu!

— **Pogreb gospoda Iv. Nep. Horaka,** pokazal je jasno kako simpatije in spoštovanje je pokojnik užival. Pred hišo žalosti zbralo se je vkljub slabemu vremenu nebrojno občinstvo iz vseh slojev ljubljanskega prebivalstva, da spremijo pokojnika k večnemu počitku. Posebno dobro zastopan bil je obrtni stan, katerega neumorni pospešitelj je bil pokojnik vedno in mu postal še posebno velik dobrotnik s tem, da je ustanovil obrtno pomočno društvo. Na krsto pokojnikovo so mej drugimi položili krasne vence s trakovi: Obrtno društvo za Kranjsko, trgovska in obrtniška zbornica, ljubljansko mesto, obrtno pomočno društvo i. dr. Izmej društev so se korporativno z zastavami udeležili pogreba: „Ljublj. Sokol“, „Katoliško društvo rokodel. pomočnikov“ in pevsko društvo „Slavec“, ki je preskrbelo tudi petje. Velikega pogrebnega sprevoda so se mej drugimi odličnjaki udeležili dvorni svetnik Schemerl, deželni odborniki, župan Grasselli z mnogimi občinskimi svetovalci, predsednik trgovske in obrtniške zbornice g. Perdan z mnogimi svetovalci, odbor obrtnega društva kranjskega, načelništvo obrtnega pomočnega društva i. dr. Možu poštenjaku in vrlemu rodoljubu, ki je svojedobno neustrašeno s pokojnim dr. Jan. Bleiweisom posebno ljubljanske meščane dramil k narodni zavesti, bodi mej nami častni spomin!

— **Vodnikova slavnost.** V nedeljo se je proslavljala na Koprivniku stoletnica župnije in ob jednem spomin Valentina Vodnika, ki je bil ondi prvi župnik. Po slovesni sveti maši je stopil na govorniški oder gosp. prof. Levec, ki je v temeljitem govoru slavil zasluge prvega novoslovenskega pesnika Valentina Vodnika. Zbrano je bilo posebno mnogo duhovščine, pa tudi svetnega razumništva. Videlo se je, da naš narod zna ceniti svojega Vodnika. Žal da smo se tudi pri tej priliki prepričali, da je pri nas svoboda samo na papirji.

— **Osnovalni odbor društva za zidanje uradniških hiš** je imel te dni svojo prvo sejo, v kateri se je volil predsednikom gosp. c. kr. okrajni glavar marki Gozani in sta se razmotrivala vprašanja, če je tako društvo potrebno in bi se li realizovalo s financijelnega in tehničnega stališča. Po

*) Glej mojo iz hrvaščine preloženo novelo »Slava in ljubezen«, Novice l. 1863., str. 38. — Tu pa naj zraven dostavim še to le: Moj rajni nepozabni oče so mi pravili, da so videli o neki njih navzočnosti v Karlovcu, ko je bil ravno dospel en transport teh mladih oficirjev iz vstava »La Fléche« zopet v domovino. Niso mogli dopovedati, kako zali, čvrsti in izobraženi junaki da so bili. Vse jih je baje občudovalo.

Pis.

daljši debati se je priznala potreba takega društva in se je volil strokovnjaški odsek, kateremu je nalog pretresati vprašanje o realizovanji s tehnične in financijelne strani in tekom desetih dnij oddati svoje poročilo skupnemu osnovalnemu odboru.

— **Volilski shod,** katerega je sklical dež. in drž. poslanec gosp. prof. Šuklje minolo soboto v Novem Mestu bil je prav dobro obiskan. Gosp. poslanec je v daljšem govoru pojasnoval svoje postopanje v dež. in drž zboru. Govor ta so volilci z odobrenjem na znanje vzeli. Govoril je še advokat g. dr. K. Slanc, na kar se je na predlog predsednika shodu g. župana Perko-ta izreklo popolno zaupanje poslancu. Več o shodu spregovorimo pribodnjič.

— **Dijaškemu podpornemu društvu »Radogoju«,** pristopili so za ustanovnike z nastopnimi zneski: dr. Jarnej Županec, c. kr. notar v Ljubljani, 100 kron; Janko Kersnik, c. kr. notar in deželni poslanec na Brdu, 100 kron, Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, 100 kron; Josip Zelenik, profesor pri sv. Vrbanu poleg Ptuja, 100 kron, neimenovan rodoljub, 100 kron; Vaso Petričič, podžupan ljubljanski in veletržec, 200 kron; Dragotin Žagar, dež blagajnik, 100 kron; dr. Janko Stergar, c. kr. okr. zdravnik v Logatci, 100 kron; Anton Klein, lastnik tiskarne in podpredsednik trgovske in obrtniške zbornice, 100 kron; dr. Fran Munda, odvetnik v Ljubljani, 200 kron; profesor Karol Pirc, v Ljubljani, 100 kron; dr. Josip Srnec, odvetnik v Celji, 100 kron; Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlji, 100 kron; Miroslav Soss, trgovec v Ljubljani, 100 kron; dr. Anton Arko, dež. okrožni zdravnik v Škofji Loki, 100 kron; dr. Andrej Lisjak, deželni poslanec v Gorici, 100 kron; Čitalnica Vipavska, 100 kron; Anton Lokar, veleposestnik v Ajdovščini, 100 kron; Rajko Knific, trgovec v Vipavi, 100 kron; Uradniki banke „Slavije“ po gospodu Vatroslavu Holzu, 100 kron; dr. J. Pekolj, c. kr. okrajni sodnik na Brdu, 100 kron; Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljane, 100 kron. Kot ustanovniki s prispevki po 100 kron pristopili so dalje gg: Anton Tarnšek, trgovec v Nazaretu pri Mozirji, Spitignjev Šturmov na Šturmovem, potem Josip Lenče, trgovec in posestnik, Avg Škaberné, trgovec in posestnik, Viktor Rohrmann, tovarnar in posestnik in Fran Kollmann, trgovec in posestnik vsi štirje v Ljubljani. — Sinoči vršil se je v tukajšnji čitalnici ustanovni občni zbor „Radogoja“. Iz poročila začasnega odbora je posneti, da društvo razpolaga že s svoto 23.900 kron Ustanovnikov šteje dosedaj društvo 61. Častnim članom imenoval je zbor prevzviš. biskupa Jos. J Strossmayerja, gosp. Josipa Gorupa in g. Frana Kalistra V odbor volili so se nastopni gospodje: Ivan Hribar, predsednik, ces. svetnik Ivan Murnik, podpredsednik; notar Ivan Plantan, blagajnik; prof. K Pirc, tajnik; odborniki prof. Simon Rutar, direktor Andr. Senekovič, dr. Iv. Tavčar, dr K. Triller in kurat Ant. Koblar. Dalje se je volilo v smislu društvenih pravil še 6 odbornikov zunaj Ljubljane in sicer gg.: dr. K. Slanc, kot zastopnik Kranjske (zunaj Ljubljane), dr. Jos Sernec v Celju za Štajersko, veleposestnik Ivan Šabec za Trst, dež poslanec Slavoj Jenko za Istro in Vekoslav Legat za Koroško.

— **Izpred porotnega sodišča.** Minoli pondeljek pričela se je pred porotnim sodiščim ljubljanskim tretja letošnja sesija. Prvi dan je bil obsojen 18letni Stefan Krušič iz Št. Vida nad Ljubljano, zaradi uboja na 6 let težke ječe. Usekal je Miho Bradača s koso po glavi in mu prizadel tako rano, da je ta drugi dan umrl. — Istega dne popoludne sedel je na zatoženi klopi delavec Boštjan Hauptmann iz Št. Jurija v litijskem okraju. Obtožen je bil hudodelstva tatvine in požiga in obsojen zaradi tatvine na tri mesce težke ječe. Hudodelstva požiga je bil oproščen. — V torek sedela sta pa pred porotniki 18letni Jože Mahnič iz Dolenjevasi pri Senožečah zatožen hudodelstva posiljenja in 52letni Janez Hribar iz Zaloga pri Kranji, zatožen zaradi posiljenja, krvosramnosti in oskrumbe. Prvi je dobil 18 mescev, drugi pa 5 let težke ječe. — V sredo vršila se je obravnava proti Lorencu Hacinu in Trate pri Velesovem. Zatožen je bil hudodelstva uboja. Pretepel je tako močno svojo ženo, da je ista umrla Obsojen je bil na 7 let težke ječe. — Istega dne tudi zagovarjala se je pred porotniki Marija Marn iz Sapa pri Ljubljani. Zatožena je bila, da je ubila 21 mesecev staro pastorko Ano Marn. Obtožba se je glasila na hudodelstvo uboja, toda porotniki so stavljeno jim vprašanje glede uboja zanikali, in sodišče je Marijo Marn vsled tega oprostilo od obtožbe.

— **Odbor obrtnega pomočnega društva v Ljubljani** volil je v svoji predvčerajšnji izvanredni seji mesto umrlega ravnatelja gosp. Iv. Nep. Horaka za ravnatelja gospoda Srečko Nollija, kleparskega mojstra v Ljubljani.

— **Zavratni umor.** Nadsodarja Koslerjeve pivarne Janeza Stenovic-a je predvčerajšnjim okrog polu devete ure zvečer na potu iz tovarne domo vv Šiško, zavratno napal neki A. Novak z revolverjem. Stenovca močno ranjenega prenesli so v deželno bolnico, kjer je včeraj v jutro umrl. Stenovic je bil oženjen in oče dveh otrok. Novak je iz maščevanja doprinesel ta zločin. Stenovec odpustil ga je svojedobno kot sodarskega pomagača pri Koslerji iz službe. Novaka je žandarmerija že prijela in izročila sodniji.

— **Občni zbor »Narodne šole,«** društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu sklicuje se na 4. septembra t, l. na 7. uro zvečer v telovadnico druge mestne šole na Grabnu.

— **Radeški most** čez Savo pri Zidanem mostu prične se v kratkem graditi. Deželni odbor razpisuje dela za glavna stebra in za rampe do 16. septembra t. l. Dela proračunjena so na 28.000 gld.

— **25 let bo** dne 8. septembra t. l. odkar je bil sijajni tabor v Žalci na Štajarskem. Čuje se, da hočejo savinjčani ta spominski dan slovesno praznovati.

— **Tombolo** napravi prostovoljno ognjegasno društvo v Begunjjah pri Radoljici v teku tega meseca na korist svoji blagajnici.

— **Razpisane fare** v ljubljanski škofiji so do 22. septembra t. l.: Grahovo, Knežak, Žalna, Bohinjska Bela, Št. Jošt, Dobrova in novoustanovljena fara Planina na Vipavskem.

— **Otvoritev radovniške soteske.** Minolo soboto popoludne otvorili so prav slovesno novo pot skozi radovniško sotesko pri Bledu. Pot zgradil je s pripomočjo prijateljev narave, deželnega odbora in kranjske hranilnice g. J. Žumer, župan gorjanski. V zahvalo postavila se je ob poti g. Žumerju spominska plošča. Vsa pot je dolga 1635 metrov in gotovo nobeden prijatelj narave, ki se bo kedaj mudil v ondotni okolici, ne bo zamudil, da ne bi ob bistri Radovni prešel te nove poti in si ogledal romantično to sotesko.

— **Preiskovanje Krasa.** Francoska vlada je poslala učenjaka E. A. lMartea, da preišče kraški svet na Kranjskem in si pridobi skušenj za raziskavanje nekega ednakega sveta na Francoskem.

— **V starosti 103 let** umrla je minoli teden na Reki neka žena doma iz Maribora.

— **Vlak povozil** je mej Trbovljami in Zagorjem delavca južne železnice. V trenotku, ko je vlak pridrdral hotel je nesrečnež še nekaj iz tira pobrati, pri ksteri priliki ga je stroj zadel v glavo in mu odbil pol črepinje, tako da je na mestu mrtev obležal.

— **Izgredi delavcev na Dunaji.** Na Dunaji so poslednje dni bili veliki izgredi delavcev. Začeli so se tem, da

daljši debati se je priznala potreba takega društva in se je volil strokovnjaški odsek, kateremu je nalog pretresati vprašanje o realizovanji s tehnične in financijelne strani in tekom desetih dnij oddati svoje poročilo skupnemu osnovalnemu odboru.

— **Volilski shod,** katerega je sklical dež. in drž. poslanec gosp. prof. Šuklje minolo soboto v Novem Mestu bil je prav dobro obiskan. Gosp. poslanec je v daljšem govoru pojasnoval svoje postopanje v dež. in drž zboru. Govor ta so volilci z odobrenjem na znanje vzeli. Govoril je še advokat g. dr. K. Slanc, na kar se je na predlog predsednika shodu g. župana Perko-ta izreklo popolno zaupanje poslancu. Več o shodu spregovorimo pribodnjič.

— **Dijaškemu podpornemu društvu »Radogoju«,** pristopili so za ustanovnike z nastopnimi zneski: dr. Jarnej Zupanec, c. kr. notar v Ljubljani, 100 kron; Janko Kersnik, c. kr. notar in deželni poslanec na Brdu, 100 kron, Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, 100 kron; Josip Zelenik, profesor pri sv. Vrbanu poleg Ptuja, 100 kron, neimenovan rodoljub, 100 kron; Vaso Petričič, podžupan ljubljanski in veletržec, 200 kron; Dragotin Žagar, dež blagajnik, 100 kron; dr. Janko Stergar, c. kr. okr. zdravnik v Logatci, 100 kron; Anton Klein, lastnik tiskarne in podpredsednik trgovske in obrtniške zbornice, 100 kron; dr. Fran Munda, odvetnik v Ljubljani, 200 kron; profesor Karol Pirc, v Ljubljani, 100 kron; dr. Josip Srnec, odvetnik v Celji, 100 kron; Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlji, 100 kron; Miroslav Soss, trgovec v Ljubljani, 100 kron; dr. Anton Arko, dež. okrožni zdravnik v Škofji Loki, 100 kron; dr. Andrej Lisjak, deželni poslanec v Gorici, 100 kron; Čitalnica Vipavska, 100 kron; Anton Lokar, veleposestnik v Ajdovščini, 100 kron; Rajko Knific, trgovec v Vipavi, 100 kron; Uradniki banke „Slavije“ po gospodu Vatroslavu Holzu, 100 kron; dr. J. Pekolj, c. kr. okrajni sodnik na Brdu, 100 kron; Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljane, 100 kron. Kot ustanovniki s prispevki po 100 kron pristopili so dalje gg: Anton Tarnšek, trgovec v Nazaretu pri Mozirji, Spitignjev Šturmov na Šturmovem, potem Josip Lenče, trgovec in posestnik, Avg Škaberné, trgovec in posestnik, Viktor Rohrmann, tovarnar in posestnik in Fran Kollmann, trgovec in posestnik vsi štirje v Ljubljani. — Sinoči vršil se je v tukajšnji čitalnici ustanovni občni zbor „Radogoja“. Iz poročila začasnega odbora je posneti, da društvo razpolaga že s svoto 23.900 kron Ustanovnikov šteje dosedaj društvo 61. Častnim članom imenoval je zbor prevzviš. biskupa Jos. J Strossmayerja, gosp. Josipa Gorupa in g. Frana Kalistra V odbor volili so se nastopni gospodje: Ivan Hribar, predsednik, ces. svetnik Ivan Murnik, podpredsednik; notar Ivan Plantan, blagajnik; prof. K Pirc, tajnik; odborniki prof. Simon Rutar, direktor Andr. Senekovič, dr. Iv. Tavčar, dr K. Triller in kurat Ant. Koblar. Dalje se je volilo v smislu društvenih pravil še 6 odbornikov zunaj Ljubljane in sicer gg.: dr. K. Slanc, kot zastopnik Kranjske (zunaj Ljubljane), dr. Jos. Sernec v Celju za Štajersko, veleposestnik Ivan Šabec za Trst, dež. poslanec Slavoj Jenko za Istro in Vekoslav Legat za Koroško.

— **Izpred porotnega sodišča.** Minoli pondeljek pričela se je pred porotnim sodiščim ljubljanskim tretja letošnja sesija. Prvi dan je bil obsojen 18letni Stefan Krušič iz Št. Vida nad Ljubljano, zaradi uboja na 6 let težke ječe. Usekal je Miho Bradača s koso po glavi in mu prizadel tako rano, da je ta drugi dan umrl. — Istega dne popoludne sedel je na zatoženi klopi delavec Boštjan Hauptmann iz Št. Jurija v litijskem okraju. Obtožen je bil hudodelstva tatvine in požiga in obsojen zaradi tatvine na tri mesce težke ječe. Hudodelstva požiga je bil oproščen. — V torek sedela sta pa pred porotniki 18letni Jože Mahnič iz Dolenjevasi pri Senožečah zatožen hudodelstva posiljenja in 52letni Janez Hribar iz Zaloga pri Kranji, zatožen zaradi posiljenja, krvosramnosti in oskrumbe. Prvi je dobil 18 mescev, drugi pa 5 let težke ječe. — V sredo vršila se je obravnava proti Lorencu Hacinu in Trate pri Velesovem. Zatožen je bil hudodelstva uboja. Pretepel je tako močno svojo ženo, da je ista umrla Obsojen je bil na 7 let težke ječe. — Istega dne tudi zagovarjala se je pred porotniki Marija Marn iz Sapa pri Ljubljani. Zatožena je bila, da je ubila 21 mesecev staro pastorko Ano Marn. Obtožba se je glasila na hudodelstvo uboja, toda porotniki so stavljeno jim vprašanje glede uboja zanikali, in sodišče je Marijo Marn vsled tega oprostilo od obtožbe.

— **Odbor obrtnega pomočnega društva v Ljubljani** volil je v svoji predvčerajšnji izvanredni seji mesto umrlega ravnatelja gosp. Iv. Nep. Horaka za ravnatelja gospoda Srečko Nollija, kleparskega mojstra v Ljubljani.

— **Zavratni umor.** Nadsodarja Koslerjeve pivarne Janeza Stenovic-a je predvčerajšnjim okrog polu devete ure zvečer na potu iz tovarne domo vv Šiško, zavratno napal neki A. Novak z revolverjem. Stenovca močno ranjenega prenesli so v deželno bolnico, kjer je včeraj v jutro umrl. Stenovic je bil oženjen in oče dveh otrok. Novak je iz maščevanja doprinesel ta zločin. Stenovec odpustil ga je svojedobno kot sodarskega pomagača pri Koslerji iz službe. Novaka je žandarmerija že prijela in izročila sodniji.

— **Občni zbor »Narodne šole,«** društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu sklicuje se na 4. septembra t, l. na 7. uro zvečer v telovadnico druge mestne šole na Grabnu.

— **Radeški most** čez Savo pri Zidanem mostu prične se v kratkem graditi. Deželni odbor razpisuje dela za glavna stebra in za rampe do 16. septembra t. l. Dela proračunjena so na 28.000 gld.

— **25 let bo** dne 8. septembra t. l. odkar je bil sijajni tabor v Žalci na Štajarskem. Čuje se, da hočejo savinjčani ta spominski dan slovesno praznovati.

— **Tombolo** napravi prostovoljno ognjegasno društvo v Begunjjah pri Radoljici v teku tega meseca na korist svoji blagajnici.

— **Razpisane fare** v ljubljanski škofiji so do 22. septembra t. l.: Grahovo, Knežak, Žalna, Bohinjska Bela, Št. Jošt, Dobrova in novoustanovljena fara Planina na Vipavskem.

— **Otvoritev radovniške soteske.** Minolo soboto popoludne otvorili so prav slovesno novo pot skozi radovniško sotesko pri Bledu. Pot zgradil je s pripomočjo prijateljev narave, deželnega odbora in kranjske hranilnice g. J. Žumer, župan gorjanski. V zahvalo postavila se je ob poti g. Žumerju spominska plošča. Vsa pot je dolga 1635 metrov in gotovo nobeden prijatelj narave, ki se bo kedaj mudil v ondotni okolici, ne bo zamudil, da ne bi ob bistri Radovni prešel te nove poti in si ogledal romantično to sotesko.

— **Preiskovanje Krasa.** Francoska vlada je poslala učenjaka E. A. lMartea, da preišče kraški svet na Kranjskem in si pridobi skušenj za raziskavanje nekega ednakega sveta na Francoskem.

— **V starosti 103 let** umrla je minoli teden na Reki neka žena doma iz Maribora.

— **Vlak povozil** je mej Trbovljami in Zagorjem delavca južne železnice. V trenotku, ko je vlak pridrdral hotel je nesrečnež še nekaj iz tira pobrati, pri ksteri priliki ga je stroj zadel v glavo in mu odbil pol črepinje, tako da je na mestu mrtev obležal.

— **Izgredi delavcev na Dunaji.** Na Dunaji so poslednje dni bili veliki izgredi delavcev. Začeli so se tem, da

so delavci neke tovarne začeli štrajk zahtevajoč skrajšanje delavskega časa in povišanje plače. Ker tovarna ni takoj popolnoma ustregla njih želji, so jeli razsajati in pobili pri tovarni okna. Kamnali so tudi policijo. Izgredi so se ponavljali več večerov. Več razgrajalcev so zaprli. Opazili so mej delavci socijalistične agitatorje, ki so hujskali k nasilnostim.

— **Cela občina na dražbi.** Nekaj redkega se pripeti te dni v Sardiniji. Cela občina pride na dražbo, ker revni prebivalci niso mogli plačati davkov. Krive veliki dražbi so slabe letine.

— **Hiše po 5 gld.** V pedvardanskem okraji na Ogerskem se je mnogo ljudij izselilo v Ameriko. Mnogi prebivalci so kar zapustili hiše in šli v Ameriko. V tem kraji ljudje niso imeli nobenega zaslužka, zatorej jim ni kazalo druzega, kakor se izseliti. Pred odhodom ponujali so hiše po 5—20 gld. in vinograde po 10—15 gld.

— **Turški roparji.** Turška vlada je začela jako ostro stopati roparjem na prst. Te dni je vojno sodišče obsodilo štiri člane roparske čete Grka Atanasa na smrt. V avgustu obsodili so 14 roparjev v Turčiji na smrt, 12 v dosmrtno ječo in 26 k dosmrtnemu prisiljenju dela.

— **Ženske v parlamentu.** V Evropi se v več krajih že poganjajo ženske za volilno pravico. Celo v Plznn na Češkem je te dni na javnem shodu ženska pretila, da puste može, če se jim ne prizna aktivna in pasivna volilna pravica. Na Novi Selandiji je pa te dni zares stopil v veljavo, po katerem ženske dobe volilno pravico. Dosedaj se je le ugibalo, kakšen bi bil parlament, v katerem bi bile ženske, a sedaj bodemo to kmalu videli v praksi.

— **Velika starost.** Nedavno je umrl v Baju na Hrvaškem Anton Jarković v 110. letu. Rojen je bil šest let preje, nego se je začela velika francoska revolucija. Dobro se je spominjal naoleonskih vojn, kako je bilo tedaj hudo. Živi mu še sedaj le najmlajši brat, ki ima že 98 let.

— **Ostanki iz križarskih vojsk.** Na mestu stare Kartagine našli so razne denarje izza časa križarskih vojsk. Sodi se, da je na tem mestu Ludovik IX. imel bitvo. Tudi so našli jeden ščit, tri bakrene obročke, na jednem je jezdec, na drugem svetnik, na tretjem lev vrezan.

ZAHVALA.

Za mnoge, od vseh stranij došle dokaze sočutja povodom bolezni in smrti našega nepozabnega soproga, oziroma očeta, deda, brata in tasta, gospoda

Ivana Nep. Horaka,

za mnoge, dragemu pokojniku od raznih korporacij in posameznikov darovane krasne vence in za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu izrekamo svojo najodkritosrčno zahvalo. Osobito se zahvaljujemo preč. duhovščini in redu usmiljenih sester, c. kr. državnim uradnikom, deželnemu odboru, zastopnikom trgovske in obrtniške zbornice in mestnega občinskega sveta, deželnim in mestnim uradnikom, obrtnemu pomočnemu društvu, obrt. društvu za Kranjsko, društvu »Sokol« in »Slavec« in »Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov« iu še posebno zahvalo izrekamo pevcem za prekrasno in ganljivo petje. Vsem skupaj in vsakemu posebej, kdor je ranjkemu izkazal poslednjo čast, bodi še jedenkrat izrečena najprisrčneja zahvala.

V Ljubljani, dné 28. avgusta 1893.

(24—1) **Žalujoči ostali.**

Tržne cene.

V Ljubljani dne 12. avgusta 1893. Pšenica gld. 8·50 kr., rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 7·50 kr., ajda gld. 9·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 6·25 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Linc dne 19. avgusta t. l.: 50, 73, 54, 57, 35.
V Trstu dne 23. avgusta t. l.: 28, 41, 31, 73, 25.
V Pragi dne 16. avgusta t. l.: 57, 1, 58, 87, 26.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—31)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Neogibno potrebno je za vsako družino

Kathreiner-jeva

Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—40)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. **½ kile 25 kr.**

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.